

Uloga informacijske tehnologije i drugih čimbenika u upravljanju znanjem

V. Bosilj Vukšić, Lj. Milanović, J. Gombašek

vbosilj@efzg.hr

ljmilanovic@efzg.hr;

josipa.gombasek@gmail.com

Sadržaj

1. Uvod
2. Čimbenici upravljanja znanjem
3. Istraživanje
4. Analiza rezultata istraživanja
5. Smjernice za razvoj KM-a u RH
6. Zaključak

“The basic economic resource is no longer capital, nor natural resources, nor labor. It is and will be knowledge.”

Peter Drucker

“As gold which he cannot spend will make no man rich, so knowledge which he cannot apply will make no man wise.

Samuel Johnson

I. Uvod

4 poruke o znanju (Apple - iPod):

- ▶ znanje nastaje i izvan poduzeća (umrežena inovacija)
- ▶ znanje o potrebama korisnika (jednostavnost upotrebe)
- ▶ znanje o budućim potrebama korisnika (strategija)
- ▶ znanje proizlazi iz grešaka (glazbeni telefon, danas: iPhone)

I. Uvod

- ▶ Prije 40tak godina 80% zaposlenika je sudjelovalo u proizvodnji (izravno ili neizravno).
- ▶ Danas: 20% zaposlenika sudjeluje u proizvodnji.
- ▶ Organizacija u prosjeku koristi 20% dostupnog znanja (Iacoca Institute, 1999).
- ▶ Do 80% znanja u organizaciji je nestrukturirano.
- ▶ Znanjem moramo upravljati
- ▶ Knowledge Management (KM)

2. Čimbenici upravljanja znanjem

3 generacije upravljanja znanjem, različit fokus

- Prva generacija KM-a

- 1) fokus na informacijskoj tehnologiji,
- 2) ne vodi se briga o nagrađivanju zaposlenih za njihov doprinos upravljanju znanjem,
- 3) organizacijska kultura ne pogoduje upravljanju znanjem,
- 4) menadžment poduzeća generalno ne podupire upravljanje znanjem,
- 5) mjerenje korisnosti upravljanja znanjem u poduzeću nije razvijeno.

2. Čimbenici upravljanja znanjem

- Druga generacija KM-a
  - 1) posvećenost vrhovnog menadžmenta upravljanju znanjem,
  - 2) razvijanje organizacijske kulture koja pogoduje upravljanju znanjem,
  - 3) razvoj infrastrukture koja podržava upravljanje znanjem,
  - 4) mjerenje korisnosti upravljanja znanjem,
  - 5) fokus na ljudsku i kulturološku dimenziju upravljanja znanjem

2. Čimbenici upravljanja znanjem

- Treća generacija KM-a
  - 1) poduzeće optimalno vodi brigu o svim čimbenicima koji utječu na uspješnost upravljanja znanjem,
  - 2) posvećuje se posebna briga kodiranju i pohrani informacija i znanja radi jednostavnosti u pristupanju i korištenju istih

2. Čimbenici upravljanja znanjem

- Mjerenje zrelosti upravljanja znanjem
- 3 ključna faktora
  - 1) znanje,
  - 2) organizacijska kultura,
  - 3) informacijska tehnologija.

2. Čimbenici upravljanja znanjem

Znanje

- ▶ Upotrebom se ne troši.
- ▶ Prijenos znanja ne znači i gubitak.
- ▶ Znanje postoji u okruženju, ali samo ga rijetki koriste.
- ▶ Veliki dio znanja svake organizacije, na kraju radnog dana odlazi kući.
- ▶ Eksplicitno vs. skriveno
- ▶ Organizacijsko vs. individualno

2. Čimbenici upravljanja znanjem

Kultura

- ▶ Postojani sustav vrijednosti, odnosa, shvaćanja, uvjerenja, etike, životnih stilova, osobnosti i karaktera organizacije
- ▶ **I orke imaju kulturu !**
- ▶ Organizacijsku kulturu čine:
  - ▶ Vrijednosti organizacije
  - ▶ Očekivani način ponašanja
  - ▶ Običaji
  - ▶ Priče i mitovi o povijesti organizacije
  - ▶ Zajednički jezik, žargon – “shop talk”

2. Čimbenici upravljanja znanjem IT

- ▶ Sustav upravljanja znanjem (KMS) – sveukupna informacijska tehnologija koja omogućuje upravljanje znanjem u organizaciji
  - BI, DW, OLAP, DM
  - BPM, PPM, poslovna pravila
  - sustavi za upravljanje dokumentima
  - sustavi za grupni rad i suradnju
  - mape i direktoriji znanja
  - mreže znanja, diskusijske liste, forumi, Web 2.0 servisi
  - inteligentni agenti
  - baze eksplicitnih znanja
  - ekspertni sustavi, , ...

3. Istraživanje

- ▶ EF u Zagrebu i Ljubljani
- ▶ lipanj-srpanj 2008
- ▶ Upitnik
- ▶ U RH je poslano 1750 anketnih upitnika, odgovorilo je 200 poduzeća (11,43%)
- ▶ Istraživanjem su obuhvaćene velike (33%), srednje (62%) i male hrvatske kompanije (5%).
- ▶ Najviše poduzeća iz prerađivačkih djelatnosti (59), zatim iz graditeljstva (29) te trgovine (16).
- ▶ Ispitanici: predsjednici Uprave ili direktori.

3. Istraživanje

- ▶ Likertova skala 1-7
  - ▶ 1=uopće nije točno, 2=nije točno, 3=više netočno nego točno, 4=niti točno, niti netočno, 5=više točno nego netočno, 6=točno, 7=u potpunosti točno, x=ne znam.
- ▶ SPSS 9,0
- ▶ Deskriptivna statistika (prosječne vrijednosti, standardne devijacije, kumulative te relativne i apsolutne frekvencije) i inferencijalna statistika (korelacijska analiza, Spermanov koeficijent korelacije).
- Milanović, Lj. (2010), Upravljanje poslovnim procesima i znanjem primjenom informacijske tehnologije u hrvatskim poduzećima, magistarski rad, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

DIMENZIJE	Broj pitanja
UPRAVLJANJE ZNANJEM (<i>KMČISTO</i>)	8
KORIŠTENJE INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE (<i>USEIT</i>)	6
ORGANIZACIJSKA KULTURA (<i>ORGCULT</i>)	9

Tablica 1: Dimenzije zrelosti upravljanja znanjem

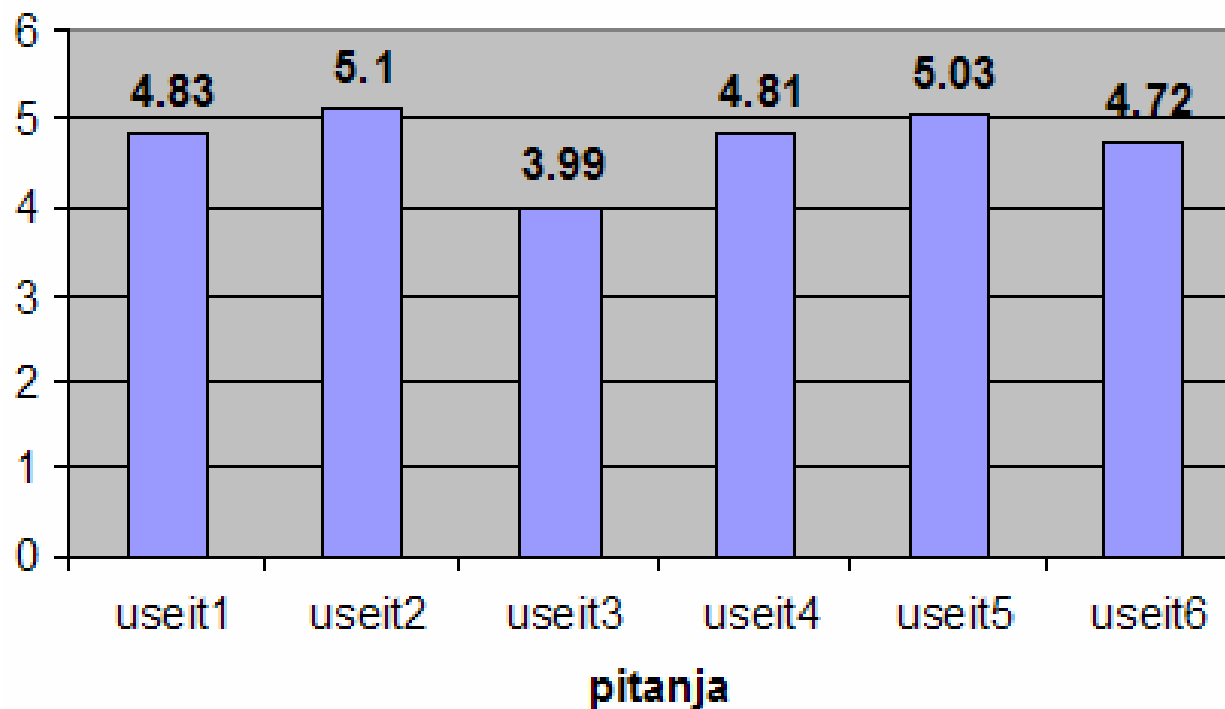
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ORGCULT	194	1,67	7,00	5,1220	1,2590
USEIT	185	1,00	7,00	4,7243	1,3499
KMÈISTO	178	1,88	7,00	4,9628	1,1743
Valid N (listwise)	171				

Tablica 2. Prosječne ocjene dimenzija za dio upitnika o upravljanju znanjem

KORIŠTENJE INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE
1. U organizaciji se upotrebljavaju informacijski alati za pohranjivanje podataka o izvedenim projektima, zadacima i aktivnostima. <i>(useit1)</i>
2. U našoj organizaciji upotrebljavaju se informacijski alati za pohranjivanje podataka o dobavljačima i strankama. <i>(useit2)</i>
3. U našoj organizaciji upotrebljavaju se informacijski alati za potporu grupnom radu (npr. kalendari, videokonferencijski sustavi i alati za komunikaciju). <i>(useit3)</i>
4. Informacijski alati koji se primjenjuju u našoj organizaciji jednostavni su za upotrebu i imaju ugodno korisničko sučelje. <i>(useit4)</i>
5. Informacijski alati koji se upotrebljavaju u našoj organizaciji omogućavaju učinkovit rad. <i>(useit5)</i>
6. U našoj organizaciji vidljiva prednost upotrebe informacijskih alata jest u tome što se na taj način sprječava gubitak znanja. <i>(useit6)</i>

Tablica 3. Pitanja za dimenziju korištenja IT u svrhu upravljanja znanjem

Grafikon 1. Prosječne ocjene po svakom pitanju dimenzije korištenja informacijske tehnologije

4. Analiza rezultata istraživanja

- ▶ Poduzeća u RH su u drugoj fazi zrelosti upravljanja znanjem
  - prosječna ocjena organizacijske kulture = 5,1220
  - prosječna ocjena ljudske dimenzije upravljanja znanjem = 4,962
  - prosječna ocjena korištenja informacijske tehnologije = 4,7243.
- Subjektivnost ispitanika?

4. Analiza rezultata istraživanja

- ▶ Postoji **veza između upravljanja znanjem u poduzeću i korištenja IT-a** (provedena korelacijska analiza)
  - ▶ IT - nezavisna varijabla (mean useit=4,7243), a upravljanje znanjem u organizaciji - zavisna varijabla (mean kmčisto = 4,9628).
    - ▶ Koeficijent korelacije izražava stupanj povezanosti između dvije varijable.
  - ▶ Korelacijska analiza pokazuje da je Spearmanov koeficijent korelacije* =0,638 uz empirijsku signifikantnost $p=0,000$.
  - ▶ Prema Guilfordovoj tablici povezanost između varijable informacijska tehnologija i varijable upravljanje znanjem postoji i umjerena je.
- ▶ **Izazov:** IT za pojednostavljenje procesa kodiranja znanja i informacija te njegovu pohranu na način da je do potrebnog znanja u svakom trenutku najjednostavnije doći.

4. Analiza rezultata istraživanja

- Vidović, M. (2008.), Upravljanje znanjem u velikim hrvatskim poduzećima, magistarski rad, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu- hrvatska poduzeća nalaze u prvoj fazi upravljanja znanjem.
  - Usporedbom ovih istraživanja nije moguće donijeti utemeljene i relevantne zaključke (korišteni uzorci i metodologija istraživanja različiti), ali ipak se može smatrati realnom mogućnost da je došlo do **prijelaza iz prve u drugu fazu upravljanja znanjem.**
- Prema relevantnim izvorima treća faza upravljanja znanjem egzistira samo u globalnim kompanijama sa najrazvijenijom i dugogodišnjom praksom upravljanja znanjem - poduzeća obuhvaćena ovim istraživanjem ne pripadaju toj kategoriji
  - **realno je pretpostaviti da se hrvatska poduzeća nalaze u drugoj fazi KM-a.**

5. Smjernice za razvoj KM-a u RH

- ▶ Definiranje strategije upravljanja znanjem
- ▶ Transformacija prema kulturi dijeljenja znanja
- ▶ Napraviti promjene u organizacijskoj strukturi i institucionalizirati radna mjesta zaposlenika koji se bave upravljanjem znanjem
- ▶ Nužno je prepoznavanje i pozicioniranje uloge upravljanja znanjem na razini države

6. Zaključak

- ▶ U radu su identificirani i analizirani kritični čimbenici uspješnosti upravljanja znanjem i mjerenja upravljanja znanjem u organizacijama.
- ▶ Sistematizirani su različiti oblici IT-a kao osnove za implementaciju sustava upravljanja znanjem
- ▶ Prikazani su rezultati istraživanja o upravljanju znanjem u hrvatskim kompanijama.
- ▶ Većina hrvatskih poduzeća nalazi se **u drugoj fazi zrelosti upravljanja znanjem.**

6. Zaključak

- ▶ IT je neophodna infrastruktura za upravljanje znanjem.
- ▶ Presudnu ulogu za uspješnost dijeljenja i širenja znanja ima ljudska dimenzija.
- ▶ Potrebna je institucionalizacija radnih mjesta zaposlenika koji se bave upravljanjem znanjem.
- ▶ Potporna menadžmenta - omogućuje stvaranje odgovarajuće organizacijske klime i podizanje zrelosti organizacijske kulture kao osnove daljnjeg napretka u upravljanju znanjem.
- ▶ **Postoji značajan prostor i potreba za poboljšanjem u ovom području.**

A/Q

?